

Economische ontwikkeling van de Belgische voedingsindustrie in 2014

Economisch jaarverslag FEVIA

INHOUDSOPGAVE

Executive summary	3
1 Omzet	6
2 Toegevoegde waarde	10
3 Investerings	12
4 Werkgelegenheid	14
5 Werkgevers	17
6 Buitenlandse handel	19
7 Distributiekanaal voedingsproducten	27
8 Rendement en financiële ratio's	28
9 Evolutie prijzen	31
10 Fiscale en parafiscale bijdragen	33
11 Conjunctuurprognose	34
12 Vormingsinspanningen	36
13 Innovatie	38

exportmarkten de belangrijkste groeikansen liggen voor onze export en minder op de mature directe buurlanden.

Waarom hebben we die goede prestaties op de exportmarkten te danken? In de eerste plaats aan de kwaliteit en productveiligheid van de voedingsmiddelen die in België worden geproduceerd. Ten tweede ook aan de vakbekwaamheid van de vele mensen die in de voedingsindustrie werken. Ten derde scoort de Belgische voedingsindustrie ook sterker dan haar buurlanden op het vlak van proces- en productinnovatie. Bovendien is de Belgische voedingsindustrie eveneens sterk op het vlak van organisatie- en marketinginnovatie.

Investeringen met 1.301 miljoen euro op recordniveau

2014 was een topjaar voor de investeringen in de voedingsindustrie.

Na een dip in 2013 trokken de investeringen in 2014 fors aan tot een recordhoogte van 1,3 miljard euro. Hiermee investeert de voedingsindustrie 2,71% van haar omzet. Dit is opmerkelijk hoger dan de gemiddelde industriële onderneming die 2,17% van haar omzet investeert. Omdat een hoog investeringstempo in het verleden een duidelijke wissel op de toekomst is gebleken voor de voedingsindustrie, is het herstel van de investeringsratio een zeer positief signaal voor de Belgische economie.

De sector is erin geslaagd om de netto operationele marge licht te verbeteren van 3,4% in 2012, naar 3,6% in 2013 (cijfers 2014 nog niet beschikbaar). Net als de voorgaande jaren ontvangen de werknemers ook in 2013 een groter aandeel van de toegevoegde waarde. Met een aandeel van 61,2% zijn ze de belangrijkste productiefactor die inkomen verwerft uit de toegevoegde waarde.

Consolidatie voedingsindustrie zet zich voort

De voedingsindustrie blijft een echte KMO-sector.

Het aantal bedrijven in de voedingsindustrie is de voorbije jaren wel stelselmatig afgenomen, zo ook in 2014 met een daling van 2,3%. In combinatie met een tewerkstelling die op peil blijft heeft dit geleid tot een voortschrijdende schaalvergroting. Een deel van de verklaring ligt bij de daling van het aantal kleine bakkerijen. Toch blijft de voedingsindustrie een echte KMO-sector: 85% van de bedrijven telt minder dan 20 werknemers. Door schaalvergroting en voldoende investeringen kunnen Belgische voedingsbedrijven ook overeind blijven in een uiterst competitieve internationale omgeving.

Volatiele prijzen spelen omzet parten

De kloof tussen de stijging van de inputprijzen en afzetprijzen blijft 9,7%, met een lichte daling in 2014.

Een belangrijke uitdaging voor de Belgische voedingsbedrijven is om een antwoord te kunnen bieden aan de steeds meer volatiele prijsbewegingen van de belangrijkste inputfactoren. Tot 2013 was er een quasi continue stijging van alle inputprijzen. Om de marges niet nog meer onder druk te zetten zagen voedingsproducenten zich verplicht deze prijsstijgingen door te rekenen in hun afzetprijzen. In 2014 is de index van de 3 belangrijke inputfactoren (grondstoffen, energie en lonen) met 6,3% gedaald omwille van een prijsdaling bij enkele belangrijke landbouwgrondstoffen, met lagere afzetprijzen als gevolg (-0,7%). Toch blijft in vergelijking met 2005 het prijsniveau van de inputprijzen 9,7% hoger dan dat van de afzetprijzen. De consumentprijzen van voedingsproducten stegen in 2014 met 0,1% en volgen dus niet de neerwaartse tendens.

De omzet kende een beperkte daling van -0,4% tot 48 miljard euro, waarbij vooral de lagere noteringen van grondstoffen een neerwaarts effect gehad hebben op de afzetprijzen en dus de omzet van voedingsbedrijven. Als we de volatiele prijzen wegzuiveren, blijken de verkopen in volume met 0,3% licht te stijgen. De zuivel- en drankensegmenten zetten sterke prestaties neer met een omzetgroei van respectievelijk 9,7% en 6,0%. Ook in de voorbije jaren presteerden deze subsectoren sterk.

Vooruitzichten voor 2015 hoopgevend

Zowel het consumentenvertrouwen als het producentenvertrouwen gaan er de laatste maanden op vooruit.

Zowel het consumentenvertrouwen als het producentenvertrouwen gaan er de laatste maanden op vooruit en een zwakkere euro kan de verre export een duwtje in de rug geven. Dit zijn hoopgevende signalen dat de voedingsindustrie ook in 2015 zal blijven groeien.

Kerncijfers Belgische voedingsindustrie

2013-14	ARBEIDS-PLAATSEN (VTE)	WERKGEVERS	OMZET	OMZET constante prijzen	TOEGEVOEGDE WAARDE*	EXPORT**	HANDELS- BALANS	INVESTERINGEN
Voedings- industrie	73.219	4.532	48 Mrd €	48,3 Mrd €	7,4 Mrd €	22,9 Mrd €	3,9 Mrd €	1,3 Mrd €
Groei- percentage	+0,1%	-2,3%	-0,4%	+0,3%	+1,6%	+2,1%	+11,8%	+11,9%
% aandeel in de verwerkende industrie	17,7%	27,9%	17,2%	16,9%	14,6%	9,3%	-	21,4%

Bron: ADSEI (BTW aangiftes), NBB (buitenlandse handel), RSZ (gecentraliseerde statistieken) en Eurostat (STBS) Voorlopige cijfers 2014

*Cijfers 2013 I ** Cijfers verwerkende industrie hebben betrekking tot volledige goederenuitvoer (GN codes 01 t.e.m. 99, in nationaal concept)

Omzet in constante prijzen 2013 berekend op basis Eurostat

Positie van de Belgische voedingsindustrie in Europese voedingsindustrie (EU-28)

Hoewel België maar 2,2% van de inwoners in de EU-28 telt, neemt de Belgische voedingsindustrie voor de meeste indicatoren een belangrijker aandeel in de Europese voedingsindustrie in.

Indicator 2012	Aandeel in Europese voedingsindustrie
Omzet	4,3 %
Toegevoegde waarde	3,3%
Werkgelegenheid	2,1%
Werkgevers	2,6%

Bron: Eurostat. SBS

¹ Uitvoer op basis van productcodes (gecombineerde nomenclatuur), waardoor ook uitvoer van bedrijven die niet tot de voedingsindustrie (Nace2008 10+11) behoren, maar wel voeding of drank produceren, wordt meegenomen.

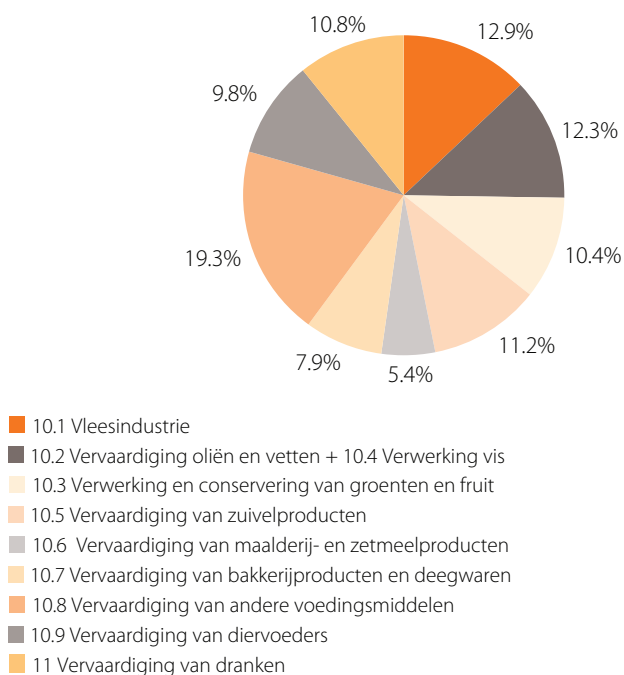

1. OMZET

In 2014 bedroeg de omzet van de voedingsindustrie 48 miljard euro.

De omzet van de voedingsindustrie bedroeg in 2014 naar schatting 48,0 miljard euro². Hiervan werd er ongeveer 24,2 miljard euro in België verkocht en werd er 23,8 miljard € geëxporteerd. De 3 belangrijkste subsectoren zijn de vervaardiging van andere voedingsmiddelen (o.a. chocolade, suiker, koffie, bereide maaltijden, ...), de vleesindustrie en de vervaardiging van oliën en vetten. Samen zijn ze goed voor 44,5% van de totale omzet.

Fig. 1: Omzet per subsector (2014)

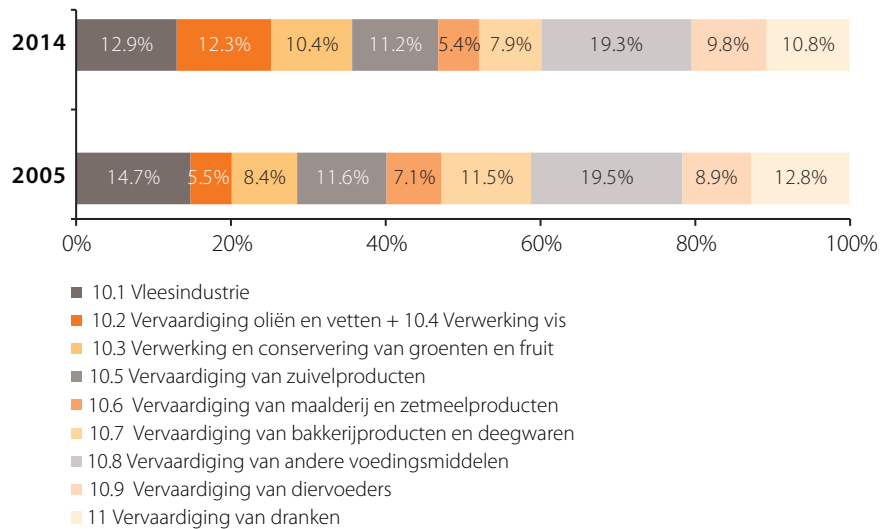
Bron: ADSEI (trimestriële BTW-aangiftes). Omwille van confidentialiteitsregels, zijn omzetcijfers niet meer apart beschikbaar voor NACE 10.2 en NACE 10.4 - deze categorieën worden dan ook samen in één categorie genomen. Op basis van het laatste kwartaal van 2014, schatten we dat de sector van de oliën en vetten goed is voor 90% van de omzet van de sector NACE10.2+10.4

² de omzetcijfers voor 2014 worden nog steeds gereviseerd waardoor er ook in de toekomst nog verschuivingen tussen (sub)sectoren kunnen plaatsvinden. Daarom moeten deze gegevens als voorlopig beschouwd worden.

Ook de verwerkende industrie kende dezelfde maar meer uitgesproken evolutie. Zo herstelt de omzet van de verwerkende industrie al aanzienlijk in 2010 en blijft dit sterke groeipercentage aanhouden in 2011. Maar in tegenstelling tot de voedingsindustrie kende de verwerkende industrie sinds 2012 een negatieve omzetgroei, die in 2014 iets minder negatief werd.

De verdeling van de omzet over de subsectoren blijft op lange termijn redelijk stabiel.

Fig. 3: Verdeling omzet volgens subsector (2005-2014)

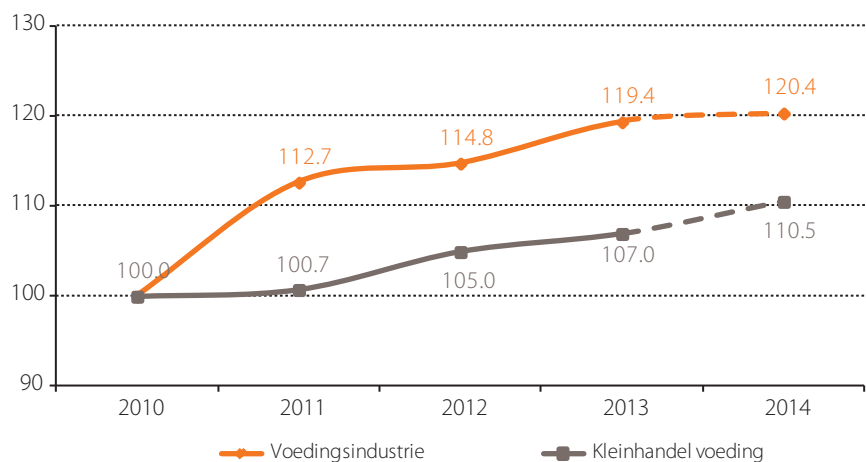

Bron: ADSEI (BTW-aangiftes), slechts beschikbaar vanaf 2005 in NACE2008.

* Omwille van confidentialiteitsregels, zijn omzetcijfers niet meer apart beschikbaar voor NACE 10.2 en NACE 10.4 - deze categorieën worden dan ook samen in één categorie genomen.

De verdeling van de omzet volgens de verschillende subsectoren blijft doorheen de laatste jaren relatief constant. Ten opzichte van 2005 is de grootste omzetstijging waar te nemen bij de subsector van oliën en vetten, de verwerking van groenten en fruit en de vervaardiging van diervoeders. Het aandeel in de omzet van de vervaardiging van bakkerijproducten en deegwaren, de vervaardiging van dranken en de vleesindustrie is er ten opzichte van 2005 met respectievelijk 3,6%-punt, 2,0 %-punt en 1,8%-punt op achteruit gegaan.

Fig. 4: Evolutie binnenlandse omzet voedingsindustrie en omzet kleinhandel voeding (2010=100, 2010-2014)

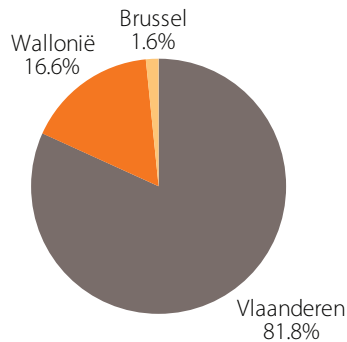

Bron: ADSEI (BTW-aangiftes), 2010=100

Sinds 2011 is de omzet van de binnenlandse voedingsindustrie sneller toegenomen dan de omzet van de voedingskleinhandel wat erop wijst dat het marktaandeel van de eigen voedingsindustrie in de consumptie is gestegen en dat we dus in verhouding meer Belgische voedingsproducten consumeren. In 2014 is dit aandeel wel lichtjes afgenomen.

Het gros van de omzet in de voedingsindustrie wordt in Vlaanderen geproduceerd.

Fig. 5: Verdeling omzet voedingsproducten per gewest (2014)

Bron: ADSEI, omzet van voedingsproducten (exclusief dranken), er wordt abstractie gemaakt van de omzet van buitenlandse vestigingen in België⁴, voorlopige cijfers

Meer dan viervijfde van de omzet van voedingsproducten (excl. dranken) werd in 2014 gerealiseerd door ondernemingen in Vlaanderen, Wallonië levert 17% van de omzet, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 2%.

⁴ Ondernemingen worden als buitenlands beschouwd indien hun BTW-eenheid geen apart adres in België heeft. In de oude Nacebel2003-indeling werden deze automatisch aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest toegewezen, maar in de nieuwe Nacebel2008-indeling worden deze als een aparte categorie beschouwd naast de 3 Belgische gewesten.

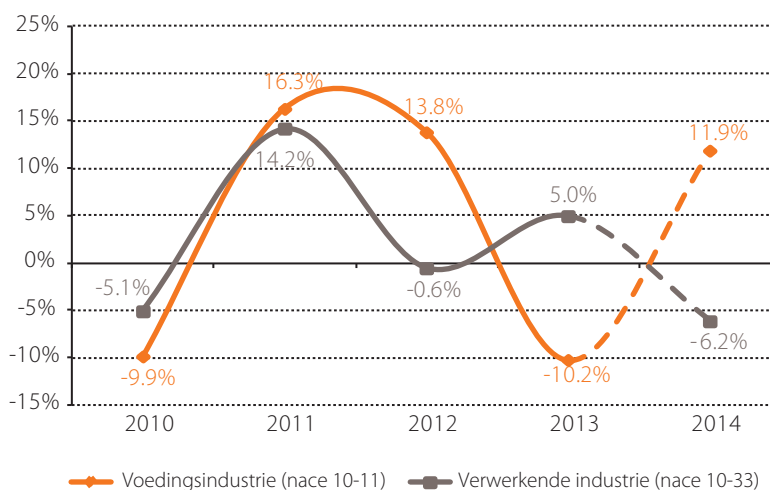

3. INVESTERINGEN

De voedingsindustrie investeerde in 2014 voor een recordbedrag van 1,3 miljard euro in materiële vaste activa, goed voor 21,4% van de investeringen in de verwerkende industrie (op basis van BTW statistieken). Na enkele jaren van forse groei van de investeringen in de voedingsindustrie, ontsnapte de sector ook niet aan de gevolgen van de financiële en economische crisis in 2009 en 2010, met fors lagere investeringen tot gevolg. In 2011 en 2012 trokken de investeringen echter sterk aan, maar hieraan kwam in 2013 een abrupt einde met een terugval in de investeringen van 10,2%. In 2014 herstelden de investeringen opnieuw fors met een toename van bijna 12%. De voorbije 3 jaren vertoonden de investeringen in de verwerkende industrie een tegengesteld patroon. Ten opzichte van 2010 liggen de investeringen in de voedingsindustrie in 2014 bijna 33% hoger, terwijl deze in de industrie 'maar' 12% hoger liggen.

Met 1,3 miljard euro bereikten de investeringen in 2014 een recordniveau.

Fig. 8: Jaarlijkse groei van de investeringen (2010-2014)

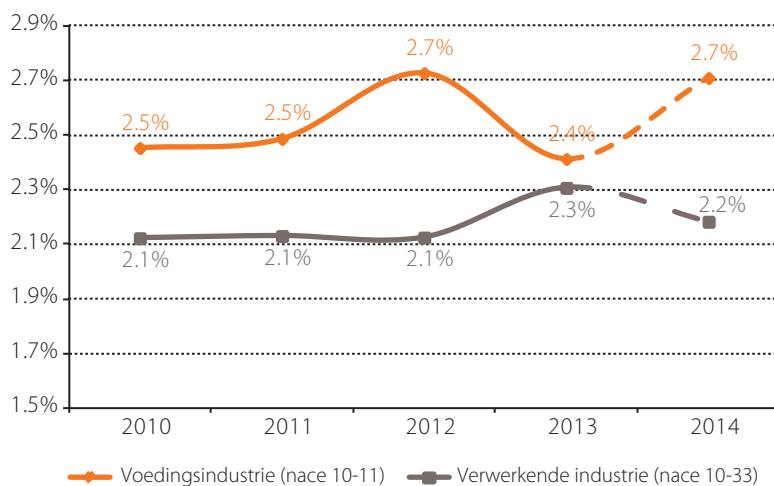
Bron: ADSEI (BTW-aangiftes)

Een combinatie van fors hogere investeringen en een heel licht dalende omzet in 2014, zorgde ervoor dat de investeringsintensiteit (die de verhouding van de investeringen ten opzichte van de omzet meet) sterk gestegen is in 2014 waardoor deze opnieuw het niveau van 2012 behalen. In de verwerkende industrie stabiliseert de investeringsintensiteit zich sinds 2010 op hetzelfde niveau (tussen 2,1% en 2,2%). In de laatste 5 jaar lag deze ratio in de voedingsindustrie op 2,56% ten opzichte van 2,17% in de verwerkende industrie. Gemiddeld investeerde de voedingsindustrie

in de voorbije 5 jaar dus relatief meer dan de verwerkende industrie, zeker indien we ook in rekening nemen dat de omzet (de noemer van de ratio) in de voedingsindustrie sterk is gestegen, terwijl deze in de verwerkende industrie sterk gedaald is.

De voedingsindustrie investeerde meer dan het gemiddeld van de verwerkende industrie.

Fig. 9: Investeringsintensiteit (2010-2014)

Bron: ADSEI (BTW-aangiftes)

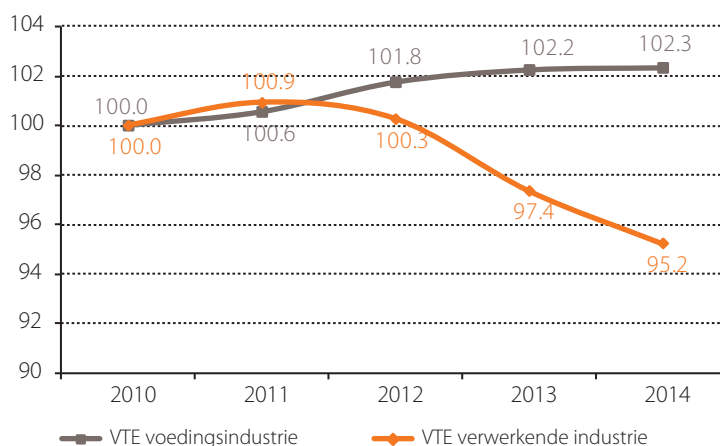
4 WERKGELEGENHEID

In 2014 waren er 88.537 arbeidsplaatsen in de voedingsindustrie, goed voor 73.219 voltijdsequivalenten.

Het aantal arbeidsplaatsen in de voedingsindustrie bedroeg in het tweede kwartaal van 2014 88.537, goed voor 73.219 voltijdsequivalenten (VTE's). Hiermee is het aantal arbeidsplaatsen ten opzichte van 2013 met 0,2% afgenomen, maar het aantal VTE's daarentegen is toegenomen met 0,1%, wat erop wijst dat het aandeel van deeltijdse contracten opnieuw is afgenomen. Hiermee zet de voedingsindustrie de groei van de tewerkstelling in VTE's die gestart was in 2011 verder. Eens te meer blijft de voedingsindustrie hierdoor de sterkhouder van de industriële tewerkstelling. De verwerkende industrie slaagt er niet in de jaarlijkse afname van het aantal arbeidsplaatsen te stoppen. Zo gingen er in 2014 in de verwerkende industrie opnieuw bijna 11.000 banen (of bijna 9.200 VTE's) verloren. Hierdoor neemt de voedingsindustrie een steeds groter aandeel van de industriële tewerkstelling voor haar rekening. Het aandeel in de arbeidsplaatsen groeide van 17,4% in 2010 naar 18,6% in 2014, uitgedrukt in VTE's steeg het aandeel van 16,5% in 2010 naar 17,7% in 2014.

De tewerkstelling in de voedingsindustrie in voltijdsequivalenten zit in de lift.

Fig. 10: Evolutie arbeidsvolume in voltijdsequivalenten in België (2010-2014, 2010=100)

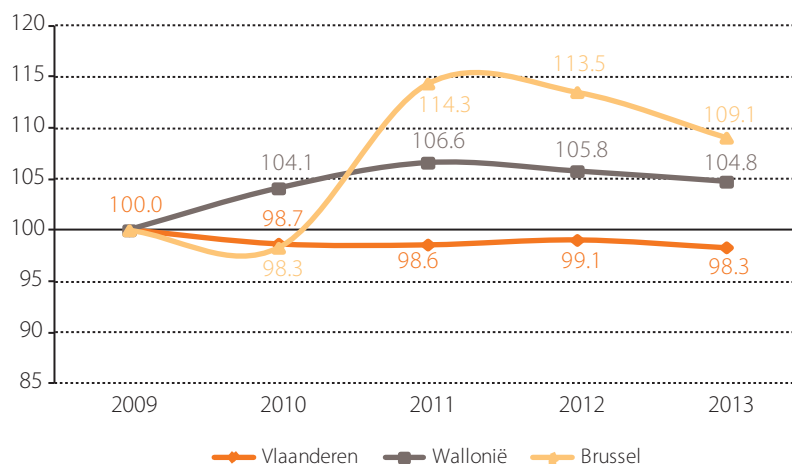

Bron: RSZ (gecentraliseerde statistieken), zonder interimkrachten

De voedingsindustrie genereert daarnaast ook heel wat tewerkstelling in andere sectoren. Op basis van de meest recente input/outputtabellen van 2010 zijn er bij de diverse leveranciers en dienstverleners (transport, verpakkingen, uitzendarbeid,...) 1,55 extra jobs verbonden aan 1 job in de voedingsindustrie. Dit is een stijging ten opzichte van 2005 toen er nog maar 1,45 additionele jobs gelieerd waren aan 1 job

Verder stellen we vast dat de voorbije 3 jaar het aantal arbeidsplaatsen bij de Brusselse werkgevers aanzienlijk toenam, maar dit is enkel te wijten aan een administratieve centralisatie in 2011 van de regionale verkoopkantoren van slechts 1 producent, vermits sinds 2012 de tewerkstelling in Brussel weer afneemt (en in vrij sterke mate in 2013). De overige regio's zagen de tewerkstelling in 2013 eveneens, maar slechts licht teruglopen. Ten opzichte van 2009 ligt de tewerkstelling in Wallonië en Brussel wel nog steeds hoger in 2013.

Fig. 13: Evolutie aantal arbeidsplaatsen per gewest (2009-2013; 2009=100)

Bron: RSZ (gedecentraliseerde statistieken), 2009=100. De sterke stijging in Brussel is grotendeels het gevolg van een administratieve herclassificatie in 1 bedrijf in 2011.

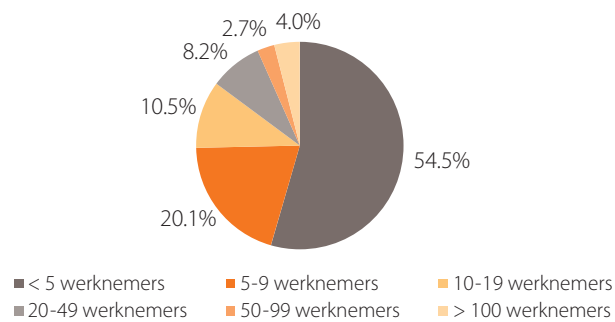

5. WERKGEVERS

De voedingsindustrie telde 4.532 werkgevers in 2014, en vertegenwoordigde daarmee 28% van de werkgevers in de verwerkende industrie. Dit hoge aandeel volgt uit het feit dat de voedingsindustrie heel wat KMO's telt: 54% van de werkgevers in de voedingsindustrie telt minder dan 5 werknemers, 85% telt minder dan 20 werknemers. De kleinste dimensieklasse bestaat voor 75% uit kleine bakkerijen.

De Belgische voedingsindustrie blijft een echte KMO-sector.

Fig. 14: Verdeling werkgevers naar grootte-categorie (2014)

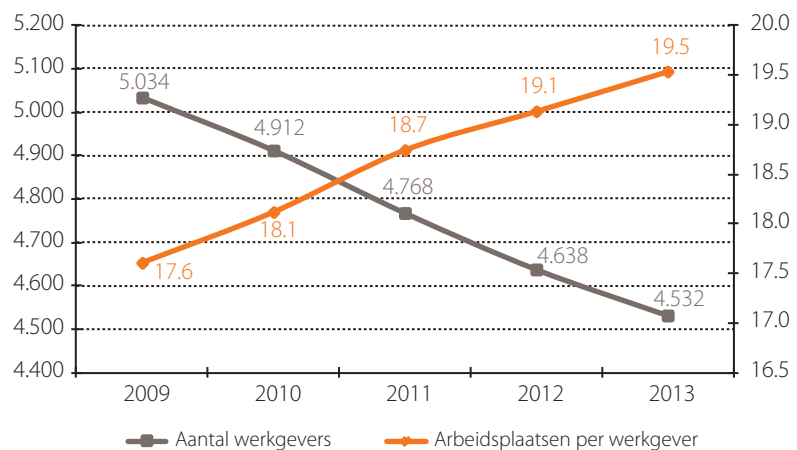

Bron: RSZ (Gecentraliseerde statistieken)

Evolutie van het aantal werkgevers en grootte werkgevers

De schaalvergroting zet zich jaar na jaar door.

Fig. 15: Evolutie van het aantal werkgevers en de gemiddelde omvang van de ondernemingen (2010-2014)

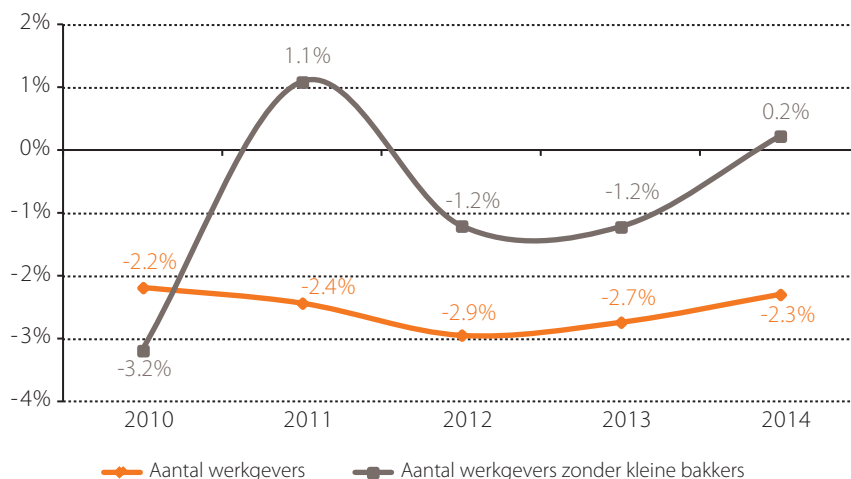
Bron: RSZ (gecentraliseerde statistieken)

De voorbije jaren is het aantal werkgevers in de voedingsindustrie jaar na jaar afgenomen. Er waren in 2014 502 of 10% minder werkgevers in vergelijking met 2010. Vooral de sector van de kleine bakkers draagt bij tot de daling van het totale aantal werkgevers in de voedingssector. Het aantal werkgevers in de sector van de kleine bakkerijen is immers in vergelijking met 2009 met 14,6% gedaald (van 3.298 werkgevers in 2010 naar 2.815 werkgevers in 2014). Het aantal werkgevers zonder kleine bakkers is in 2014 met 0,2% gestegen ten opzichte van 2013.

Het aantal werkgevers daalde in 2014 enkel door een daling van het aantal kleine bakkers.

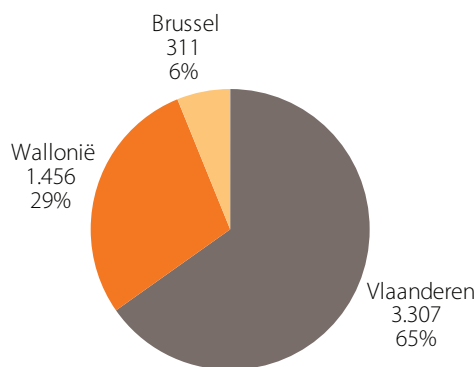
Fig. 16: Evolutie aantal werkgevers t.o.v. vorige jaar (2010-2014)

Bron: RSZ (gecentraliseerde statistieken)

Regionale verdeling vestigingseenheden

Fig. 17: Aantal vestigingseenheden per gewest (2013)

Bron: RSZ (gedecentraliseerde statistieken)

In vergelijking met het aantal arbeidsplaatsen telt Vlaanderen procentueel minder werkgevers (65% van de vestigingseenheden vs. 72% van de arbeidsplaatsen). Dit wijst erop dat de Vlaamse voedingsbedrijven gemiddeld⁷ meer arbeidsplaatsen per vestigingseenheid verschaffen in vergelijking met Wallonië en Brussel. De Brusselse voedingsondernemingen zijn gemiddeld het kleinst met 12,5 arbeidsplaatsen per vestigingseenheid. De Vlaamse zijn het grootst met 18,8 arbeidsplaatsen per vestigingseenheid. Waalse voedingsondernemingen hebben gemiddeld 14,2 arbeidsplaatsen.

⁷ Op basis van de gedecentraliseerde statistieken ligt het gemiddeld aantal arbeidsplaatsen voor de 3 regio's lager dan op basis van de gecentraliseerde statistieken omdat er volgens de gedecentraliseerde statistieken een hoger aantal vestigingseenheden tot de voedings- en drankensector behoren.

6. BUITENLANDSE HANDEL

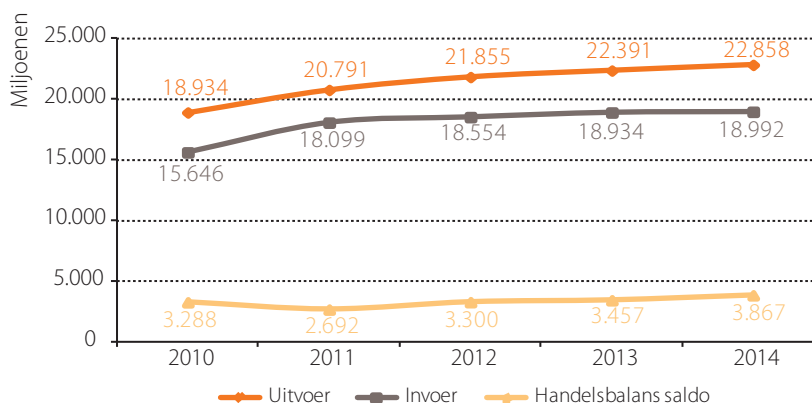
De handelsbalans voor voeding en dranken vertoonde in 2014 een overschot van 3,9 miljard euro, een record.

De uitvoer volgens het nationale concept⁸ van voeding en dranken bedroeg in 2014 naar schatting 22,9 miljard euro. De import van deze producten vertegenwoordigde een waarde van 19,0 miljard euro, waardoor er voor voeding en dranken een handelsbalansoverschot van ongeveer 3,9 miljard euro was. Indien we ook de doorvoer meerekenen in de import en uitvoer van voeding en dranken (het communautaire concept), bedroeg de uitvoer in 2014 27,5 miljard euro en de import 23,0 miljard euro. Dit resulteerde in een handelsbalansoverschot van 4,5 miljard euro.

Evolutie van de buitenlandse handel

Het handelsbalanssaldo steeg met bijna 12% in 2014.

Fig. 18: Evolutie van de buitenlandse handel van voedingsmiddelen (in mio euro - 2010-2014)

Bron: NBB-INR (nationaal concept), GN Codes 02, 03, 04, 07, 09, 10, 11, 15 t.e.m. 22

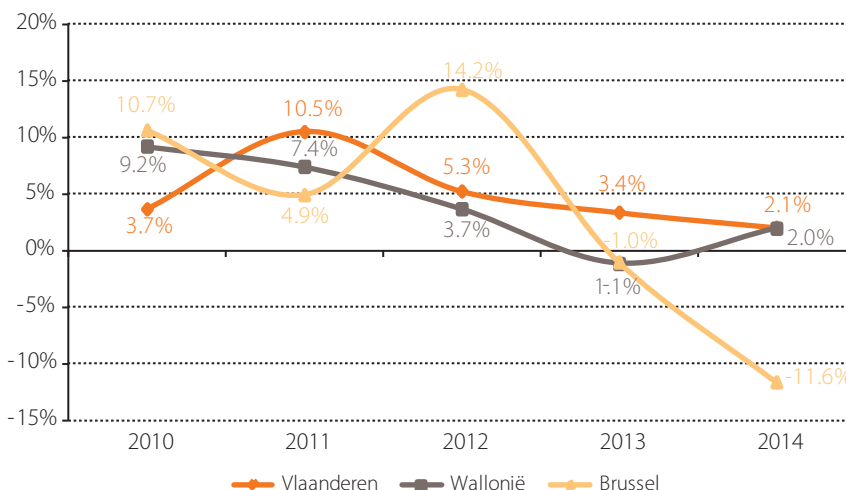
Tijdens de economische en financiële crisis kon de Belgische voedingsindustrie de klappen in vergelijking met de verwerkende industrie relatief goed beperken. In 2011 knoopte de uitvoergroei terug aan bij de periode voor de crisis met een groei van 9,8%, wat in de daaropvolgende jaren afzwakte tot een lichte groei van 2,1% in 2014. In 2014 kende de totale Belgische uitvoer van goederen een bescheiden groei van slechts 1,2%. Over de gehele periode kende de voedingssector dus een sterkere en stabielere uitvoergroei dan de industrie in haar geheel.

⁸ Uitvoer volgens het nationale concept geeft beter waar wat de Belgische bedrijven jaarlijks (autonoom) aan voeding en dranken uitvoeren. Uitvoer volgens het communautaire concept omvat hiernaast ook alle doorvoer activiteiten en internationale distributiecentra. Deze hebben typisch minder toegevoegde waarde. Het communautaire concept wordt in Europa gebruikt om landen met elkaar te vergelijken.

In Vlaanderen daalt het
groeiritme van de uitvoer,
maar blijft duidelijk positief.
In Wallonië was er in 2014 een
bescheiden uitvoerherstel.

Fig. 21: Jaarlijkse groei van de regionale uitvoer (2010-2014)

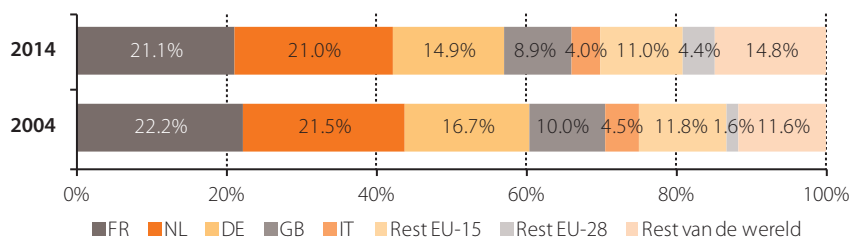
Bron: NBB-INR (nationaal concept), GN Codes 02, 03, 04, 07, 09, 10, 11, 15 t.e.m. 22

De Vlaamse en Waalse voedingsindustrie kenden in 2014 een overschot op de handelsbalans van respectievelijk ongeveer 3,53 miljard euro en 900 miljoen euro, terwijl Brussel in 2014 een handelsbalanstekort van 595 miljoen euro kende. In 2014 is het Vlaamse overschot op de handelsbalans toegenomen met 9,8%. Wallonië doet nog beter met een forse verbetering van het handelsbalansoverschot met 21,2%, nadat het in 2013 wel aanzienlijk was afgenomen met -33,6%. Over de periode 2010-2014 is het handelsbalansoverschot in Vlaanderen toegenomen met 30,9% terwijl Wallonië een daling kende van -17,8%. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft voor voeding en dranken een structureel tekort op de handelsbalans dat ten opzichte van 2010 met 18,3% is toegenomen.

Geografische spreiding van de uitvoer

De verre exportmarkten en
nieuwe EU-lidstaten worden
steeds belangrijker voor de
uitvoer van de Belgische
voedingsindustrie

Fig. 22: Geografische spreiding van de uitvoer (2004-2014)

Bron: NBB-INR (nationaal concept), GN Codes 02, 03, 04, 07, 09, 10, 11, 15 t.e.m. 22

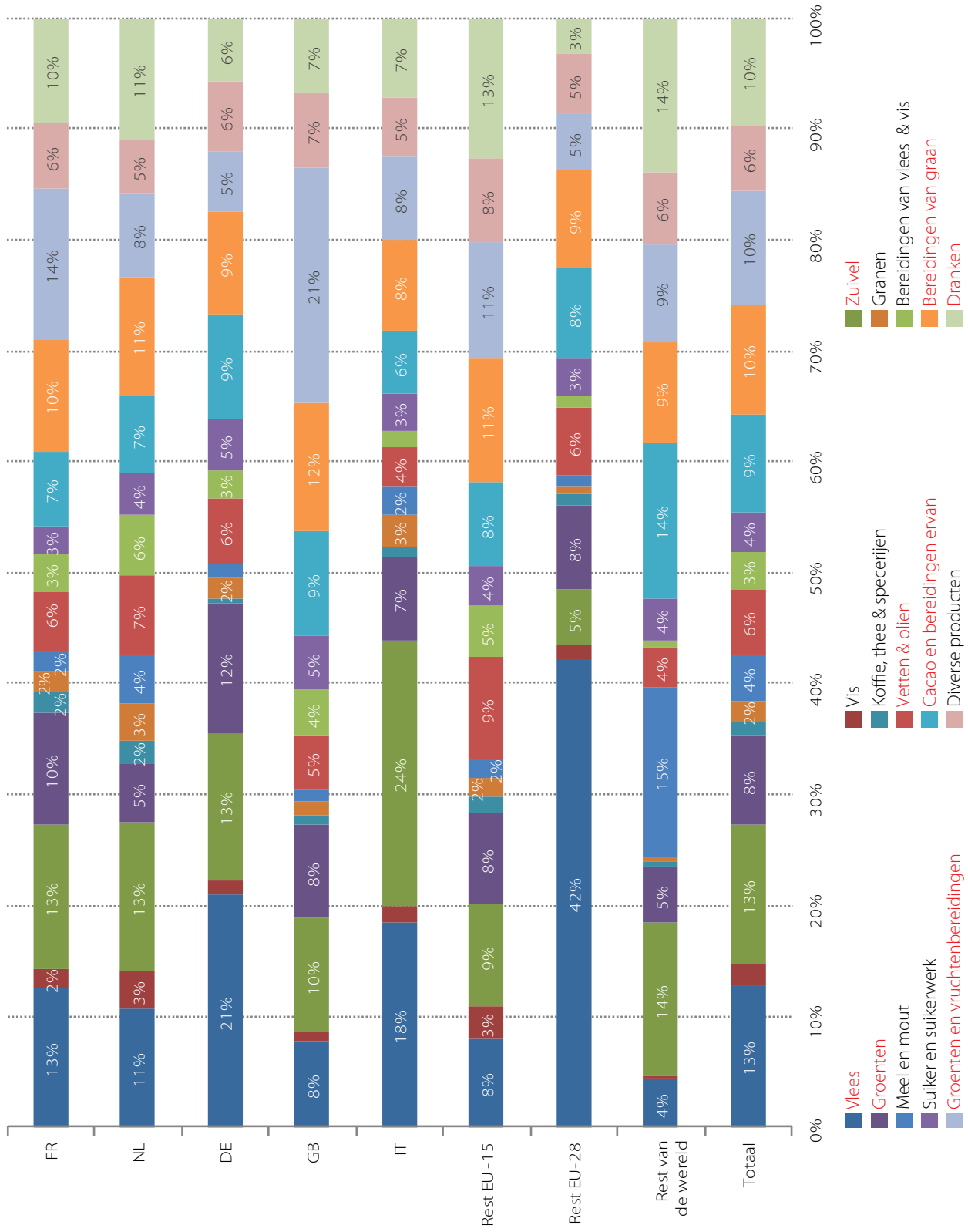
De uitvoer van de Belgische voedingsindustrie blijft in hoofdzaak gericht op de Europese Unie. Het zwaartepunt ligt bij onze directe buurlanden waar 57,1% van onze totale uitvoer naartoe gaat. Binnen de EU-15 zijn, na Nederland, Frankrijk, en Duitsland, voornamelijk het Verenigd Koninkrijk en Italië belangrijke uitvoermarkten. Frankrijk blijft de belangrijkste uitvoermarkt van voeding en dranken al volgt Nederland op heel korte afstand. Ten opzichte van 2013 nam binnen de EU-15-landen de uitvoer naar redelijk wat landen af: Nederland (-0,2%), het Verenigd Koninkrijk (-0,4%), Italië (-0,7%), Spanje (-1,3%), Griekenland (-5,7%), Portugal (-3,5%) en Finland (-15,3%). De uitvoer naar Denemarken (+11,0%) en Zweden (+6,5%) kenden de sterkste groei.

Binnen de nieuwe lidstaten vertoonde de uitvoergroei een erg verscheiden patroon met sterke stijgers en dalers: onder de sterkste stijgers rekenen we Slowakije (+58,2%), Hongarije (+16,1%) en Roemenië (+14,9%) terwijl de uitvoer naar

Fig. 23: Verdeling export per productgroep en per exportmarkt (2014)

De uitvoer van voedingsproducten per geografische regio of per land verschilt sterk.

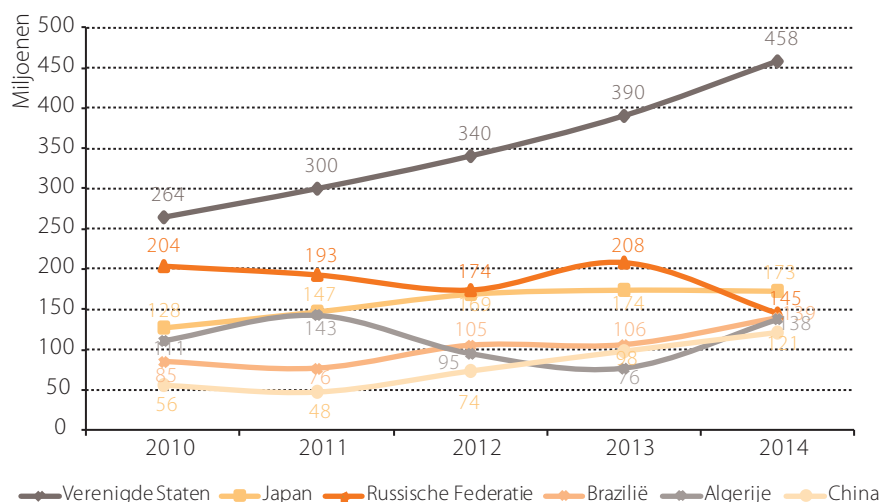

Bron: NBB-INR (nationaal concept), GN Codes 02, 03, 04, 07, 09, 10, 11, 15 t.e.m. 22. Omwille van overzichtelijkheid worden bij productgroepen met een waarde kleiner dan 2% geen percentages vermeld. Belangrijke productgroepen (aandeel > 5%) worden in de legende aangeduid in rood.

Evolutie verre uitvoer

De Verenigde Staten is met voorsprong de ster onder de verre uitvoermarkten van voedingsproducten.

Fig. 24: Evolutie verre export in mio € (2010-2014)

Bron: NBB-INR (nationaal concept), GN Codes 02, 03, 04, 07, 09, 10, 11, 15 t.e.m. 22)

Meer dan 14,8% van de totale uitvoer in 2014 kwam op rekening van de verre uitvoer, wat een zeer sterke stijging van 12,5% is ten opzichte van 2013. De Verenigde Staten, Japan en de Russische Federatie zijn de belangrijkste verre uitvoermarkten van voedingsproducten en dranken. De uitvoer naar de Verenigde Staten is aan een steile en continue klim bezig (+73,2% ten opzichte van 2010) terwijl de uitvoer naar Rusland zeker in 2014 geleden heeft onder de toegenomen spanningen tussen Rusland en de Europese Unie omwille van de crisis in Oekraïne. Vooral de handelsboycot van vlees en groenten slaat diepe wonden.

De sterkste uitvoerstijging bij de belangrijkste verre uitvoermarkten ten opzichte van 2013 was er naar Algerije (+80,4%), Brazilië (+31,9%) en China (+23,6%). De uitvoerstijgingen naar Noorwegen (+59,5%) en Zuid-Korea (+37,9%) springen eveneens in het oog. Ten opzichte van 2010 steeg vooral de uitvoer naar China (+115,9%), de Verenigde Staten (+73,2%) en Brazilië (+64,6%).

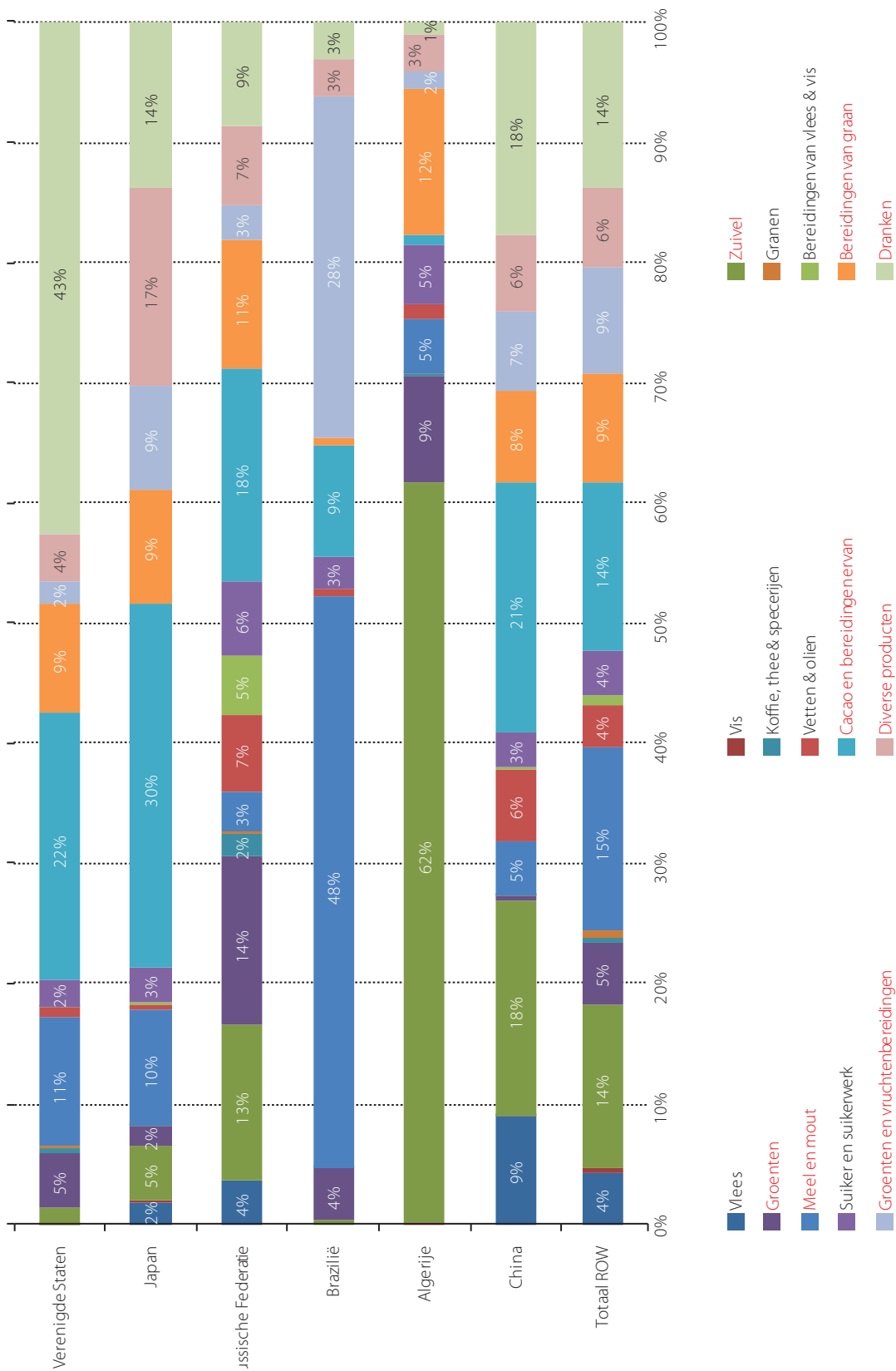
In onderstaande tabel staan de 10 verre uitvoerlanden die in 2014 een Belgische uitvoer van minstens 10 miljoen euro ontvingen en die de snelste groeipercentages ten opzichte van 2010 konden voorleggen.

Uitvoerland	Uitvoer in 2014 in €	Groei tov 2010
Irak	27.133.418	778,2%
Cuba	13.463.270	392,0%
Mexico	23.537.681	236,8%
Chili	45.067.656	183,0%
Nigeria	65.046.648	147,0%
Jordanië	32.152.479	139,0%
Thailand	55.694.364	138,0%
China (Volksrepubliek)	121.313.364	115,9%
Noorwegen	116.230.491	102,6%
Servië	10.857.396	101,9%

Bron: NBB-INR (nationaal concept), GN Codes 02, 03, 04, 07, 09, 10, 11, 15 t.e.m. 22.

Fig. 25: Verdeling export per productgroep en per verre exportmarkt (2014)

"Meel en mout", zuivelproducten en chocolade zijn de belangrijkste uitvoerproducten voor onze verre uitvoer.

Bron: NBB-INR (nationaal concept), GN Codes 02, 03, 04, 07, 09, 10, 11, 15 t.e.m. 22. Omwille van overzichtelijkheid worden bij productgroepen met een waarde kleiner dan 2% geen percentages vermeld. Belangrijke productgroepen (aandeel > 5%) worden in de legende aangeduid in rood.

Naar onze belangrijkste verre uitvoermarkten de Verenigde Staten en Japan, zijn het vooral chocoladeproducten en dranken (bieren) die een belangrijk aandeel innemen in de uitvoer van Belgische voedingsproducten. Voor de Verenigde Staten zijn bereidingen van graan en voor Japan diverse producten eveneens belangrijke uitvoerproducten van ons land. De uitvoer naar Rusland wordt door de handelsboycot niet langer gedomineerd door vlees en (diepvries)groenten, maar kent een vrij evenwichtige verdeling tussen de productgroepen. De uitvoer naar Brazilië wordt vooral gedomineerd door 2 uitvoerproducten die voor de rest van de wereld een eerder beperkt aandeel innemen: meel- en moutproducten en groenten- en vruchtbereidingen (exclusief diepvriesgroenten). De belangrijke uitvoer van meel- en moutproducten maakt zelfs dat deze producten de belangrijkste verre uitvoerproducten geworden zijn in 2014. Naar Algerije springen vooral zuivelproducten in het oog, net als naar China waar ook de klassieke uitvoerproducten als chocolade en bier het goed doen.

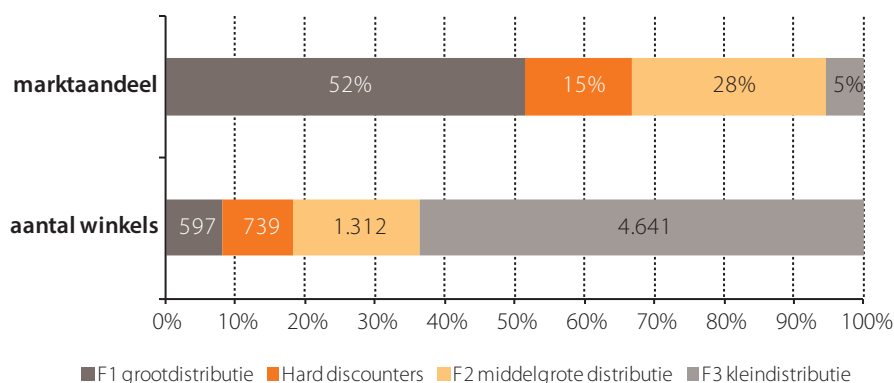
Algemeen is op de verre uitvoermarkt ten opzichte van 2010 een sterke groei zichtbaar van dranken (+105%), bereidingen van groenten en vruchten (+69%), zuivel (+58%) en vleesbereidingen (+51%). De uitvoer van granen (-57%), suiker (-44%) en vlees (-15%) zijn de enige drie productgroepen die erop achteruitgaan ten opzichte van 2010.

7. DISTRIBUTIE- KANALEN VOEDINGS- PRODUCTEN

Voedingsproducten werden in 2013 vooral verkocht in grote supermarkten.

Binnenlandse distributiekkanalen voedingsproducten

Fig. 26: Procentuele verdeling afzetkanalen voedingsproducten (2013)

Bron: Nielsen Grocery Universe 2014

In 2013 waren er 7.289 winkels waar voedingsproducten werden verkocht; dat is een daling van ongeveer 1,3% ten opzichte van 2012. Na een terugval in 2008 is het aantal F1-winkels⁹ opnieuw aan een lichte groei bezig al is de groei wel aanzienlijk minder dan begin jaren 2000. Bij deze F1-winkels zitten de vestigingen van Albert Heijn alsnog niet bij, terwijl deze keten begin 2015 al 28 Belgische vestigingen had¹⁰. De groei van het aantal hard discounters is de laatste jaren sterk aan het afnemen. In 2013 kwamen er slechts 4 winkels bij, wat zelfs 1 minder is dan het aantal nieuwe F1-winkels. Het aantal middelgrote F2-winkels (type GB supermarkt, Okay, AD Delhaize, Spar, ...) is opnieuw licht gegroeid met 2,7% terwijl het aantal F3-winkels¹¹ verder afkalf. Hoewel F3-winkels 64% van het aantal winkels uitmaken, zijn het in termen van marktaandeel overduidelijk de F1, F2 en harddiscounters die quasi alle omzet realiseren. Het aandeel van de kleine F3-supermarkten bedraagt maar 5,3%.

⁹ F1-winkels zijn grootdistributeurs zoals Colruyt, Hypermarkten Carrefour, Supermarkten Delhaize, Match...

¹⁰ De verwachting is dat dit aantal tegen 2016 tot 50 zou kunnen stijgen wat voor een bijkomende dynamiek in het retaillandschap kan zorgen met een mogelijke druk op de afzetprijzen en de consumentenprijzen

¹¹ F3-winkels zijn kleine supermarkten met een oppervlakte van minder dan 400m² zoals Supra, Prima, Carrefour Express, Louis Delhaize, nachtwinkels, ...

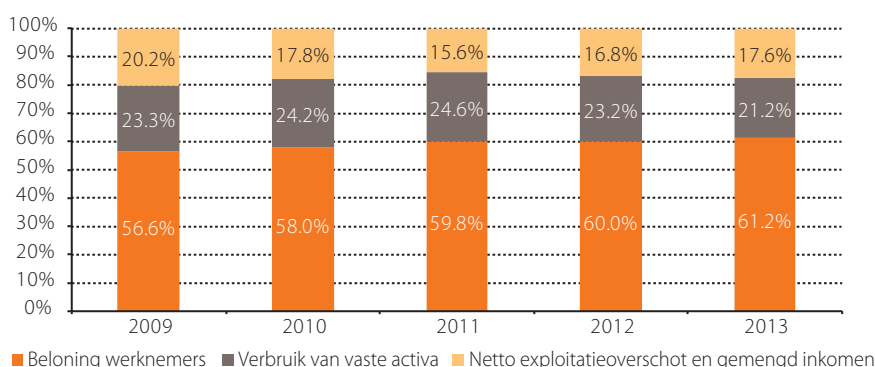
8. RENDEMENT EN FINANCIËLE RATIO'S

Rendabiliteit en investeringen

De lange termijn analyse van welke productiefactor inkomen verwerft uit de toegevoegde waarde, leert dat het aandeel van de beloning van de werknemers de laatste jaren aanzienlijk is toegenomen.

Een steeds belangrijker deel van de toegevoegde waarde gaat naar de beloning van werknemers.

Fig. 27: Inkomensvorming voedingsindustrie en tabak (2009-2013)

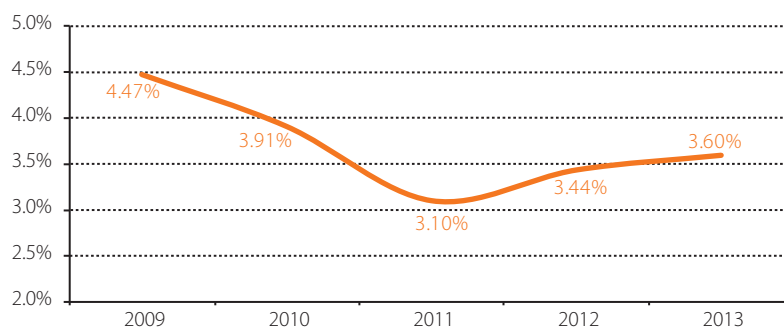

Bron: INR-NBB Nationale rekeningen inkomensvorming A38-indeling

Het aandeel van het verbruik van vaste activa (afschrijvingen) is sinds 2012 opnieuw in dalende lijn wat ten goede komt aan het netto exploitatieoverschot, hoewel het aandeel ervan ten opzichte van 2009 nog steeds 2,6%-punt lager ligt. Dit vertaalt zich ook in een netto operationele marge die in 2013 ten opzichte van 2009 ongeveer 0,9%-punt lager ligt, maar in 2013 wel weer licht stijgend is.

Het wegsmelten van de netto-operationele marge in de voedingsindustrie stabiliseert na jaren van terugval.

Fig. 28: Evolutie netto-operationele marge in % (2009-2013)

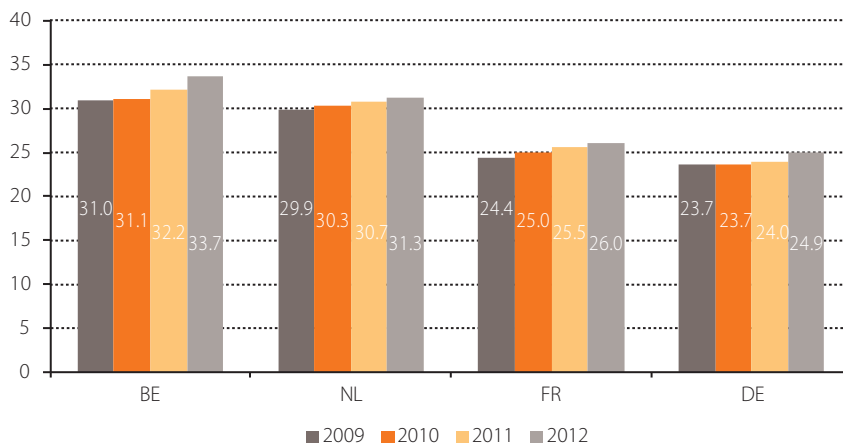
Bron: INR-NBB Nationale rekeningen inkomensvorming A38-indeling

Zonder een voldoende rendabiliteit dalen de investeringen en de werkgelegenheid in de voedingssector. En omgekeerd, wanneer de ondernemingen voldoende rendabel zijn, verhoogt de investeringsactiviteit wat resulteert in bijkomende jobs.

Loonkosten per uur

De loonkosthandicap met de buurlanden neemt in 2012 verder toe.

Fig. 29: Uurloonkost werknemers voedingsindustrie België en buurlanden (2009-2012)

Bron: Eurostat national accounts

Op basis van de nationale rekeningen bleek dat de gemiddelde loonkost per gewerkt uur in de Belgische voedingsindustrie in 2012 de op één na hoogste in de hele Eurozone was (na Denemarken). Ook in vergelijking met onze buurlanden scoort België het slechtst. De loonkostkloof met Nederland bedraagt alvast 7,9%, maar vooral de verschillen met Frankrijk en Duitsland zijn torenhoog: de loonkost in de Belgische voedingsindustrie lag in 2012 in vergelijking met Frankrijk en Duitsland respectievelijk 29,7% en 35,2% hoger!

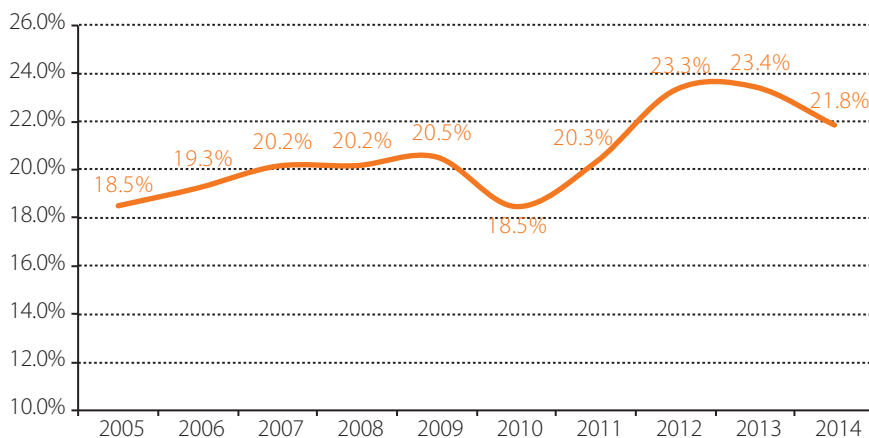
Voor 2013 zijn er enkel cijfers beschikbaar voor België en Nederland. In België stegen de uurloonkosten met 3,5% terwijl deze in Nederland met 4,3% stegen waardoor de loonkostkloof iets wordt gedicht, maar toch nog 7% was met Nederlandse voedingsbedrijven.

De uurloonkostenhandicap met onze 3 buurlanden is de laatste jaren aanzienlijk toegenomen. In 2012 was de uurloonkost van een Belgisch voedingsbedrijf liefst 23,3% hoger dan de uurloonkost in een voedingsbedrijf in onze buurlanden. Op basis van projecties die door de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven werden gemaakt zou de loonkosthandicap in 2013 nog licht toegenomen zijn en in 2014 licht afnemen om in 2014 uit te komen op 21,8%.

De loonkostenhandicap van de Belgische voedingsindustrie lijkt in 2014 iets af te nemen, maar blijft met 21,8% torenhoog.

Fig. 30: Evolutie uurloonkostenhandicap Belgische voedingsindustrie t.o.v. Nederland, Duitsland en Frankrijk (2005-2012; projectie 2013-2014)

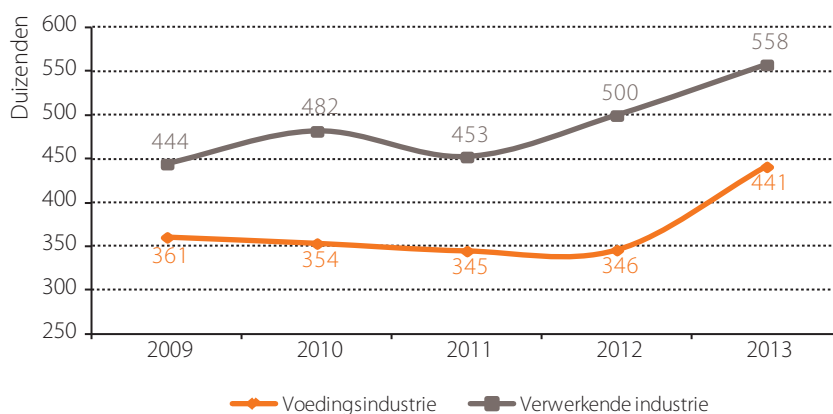

Bron: Eigen berekeningen op basis van Eurostat, CRB, FPB en VBO

Kapitaalsintensiteit

De kapitaalsintensiteit van de voedingsindustrie neemt toe in 2013.

Fig. 31: Materiële vaste active per personeelslid - mediaan (2009-2013)

Bron: NBB (Balanscentrale)

In 2013 had een doorsnee (mediaan) voedingsbedrijf voor 441.231 euro aan materiële vaste activa per personeelslid, terwijl dit voor de verwerkende industrie 557.712 euro bedroeg. Ten opzichte van 2009 steeg de kapitaalsintensiteit in de verwerkende industrie sterker dan in de voedingsindustrie (+22,3% in de voedingsindustrie en +25,5% in de verwerkende industrie).

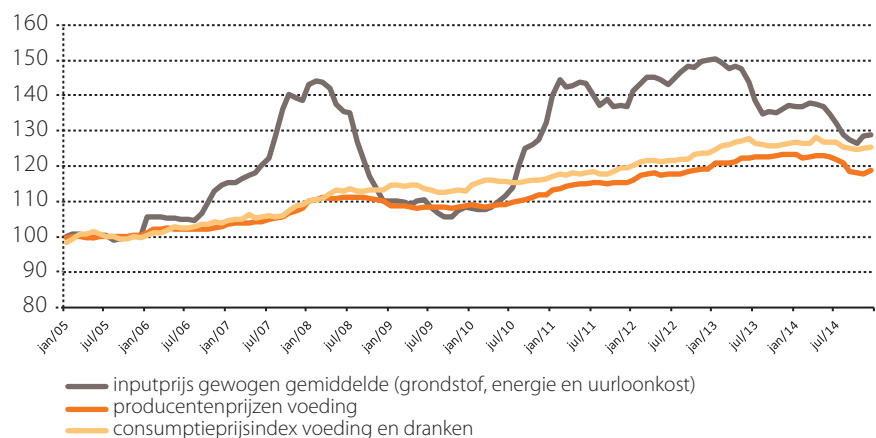

9. EVOLUTIE PRIJZEN

Evolutie prijzen in voedselketen

De producentenprijzen voor voedingsproducten stegen in 2013 trager dan de consumptieprijs van voeding.

Fig. 32: Evolutie input-, afzet, en consumptieprijs voeding (01/2005-12/2014; 2005=100)

Bron: ADSEI (afzetprijsindex totale markt), Prijzenobservatorium (grondstofprijzen), Eurostat (energieprijzen, uurloonkosten en consumptieprijsindex)

Sinds 2006 kampt de voedingsindustrie met een fors toegenomen volatiliteit van de grondstofprijzen (gewogen gemiddelde van voedingsgrondstoffen, gas en elektriciteit en uurloonkosten) die in de periode 2007-2008 gekenmerkt werden door een sterk stijgende tendens. In 2009 daalden deze grondstofprijzen opnieuw, maar ze lagen toch nog 5 à 10% hoger dan in 2005. Door een forse stijging van de inputprijzen in de tweede jaarhelft van 2010 (in het bijzonder door sterk stijgende grondstof- en gasprijzen), lagen de inputprijzen in 2011 opnieuw 20,4% hoger dan in 2010. De producentenprijzen van voedingsproducten stegen met 4,5% wat een stuk lager ligt dan de stijging van de belangrijkste inputprijzen.

In 2012 stegen de inputprijzen opnieuw sterker dan de producentenprijzen (+3,9% t.o.v. +2,8%), terwijl dit in 2013 omgekeerd was met inputprijzen die gemiddeld daalden met -2,3% terwijl de producentenprijzen verder stegen met 3,4%. In 2014 vertoonden de inputprijzen en de producentenprijzen een dalende tendens met gemiddelde prijsdalingen van -6,3% en -0,7%. In december 2014 lag het prijsniveau van de producentenprijzen (met 2005=100) toch nog steeds 9,7% lager dan het prijsniveau van de inputprijzen.

De consumptieprijs van voeding en dranken lagen in 2014 0,1% hoger dan in 2013, wat wel een afname is ten opzichte van 2012 toen ze nog 3,5% gestegen waren.

Evolutie grondstofprijzen

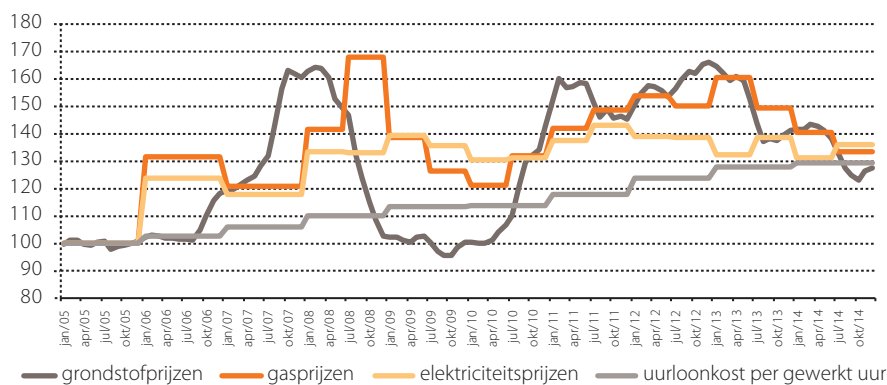
Na een piek van de grondstofprijzen in de tweede helft van 2010 daalden de grondstofprijzen in de eerste jaarthelft van 2011, wat evenwel van korte duur was. Begin 2013 bereikten de grondstofprijzen een nieuw hoogtepunt gevolgd door een scherpe daling rond de zomer van 2013. Na een lichte stijging naar het einde van 2013 daalden de grondstofprijzen opnieuw tot en met het derde kwartaal van 2014.

De elektriciteitsprijzen bleven de laatste 4 jaren relatief stabiel, in tegenstelling tot de gasprijzen die een quasi continue stijging kenden tot in het voorjaar van 2013. Net als bij de grondstofprijzen daalden de gasprijzen ook vanaf de zomer van 2013 en deze daling zette zich in 2014 voort. De zogenaamde "meerkosten" die bedrijven betalen voor energie (groenestroomcertificaten, federale bijdragen gas en electriciteit, off-shore bijdrage, Elia-heffing,...) zijn de laatste jaren toegenomen en dreigen in de toekomst nog fiks te verhogen.

De lonen kenden een graduele stijging die in 2013 wel verminderde door de loonmatiging die de regering aan de sectoren oplegde.

Na een korte periode van stijgende grondstofprijzen van levensmiddelen in het najaar van 2013, daalden ze aanzienlijk in 2014.

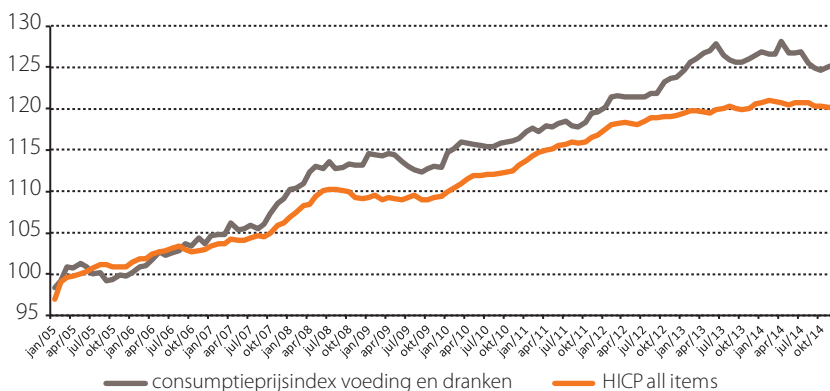
Fig. 33: Evolutie prijzen grondstoffen, gas, elektriciteit en uurloonkosten (01/2005-12/2014; 2005=100)

Bron: Prijzenobservatorium (grondstofprijzen), Eurostat (energieprijzen en uurloonkosten)

Evolutie consumptieprijzen voedingsproducten

Fig. 34: Evolutie consumptieprijsindex (01/2005-12/2014; 2005=100)

Bron: ADSEI (consumtieprijzen)

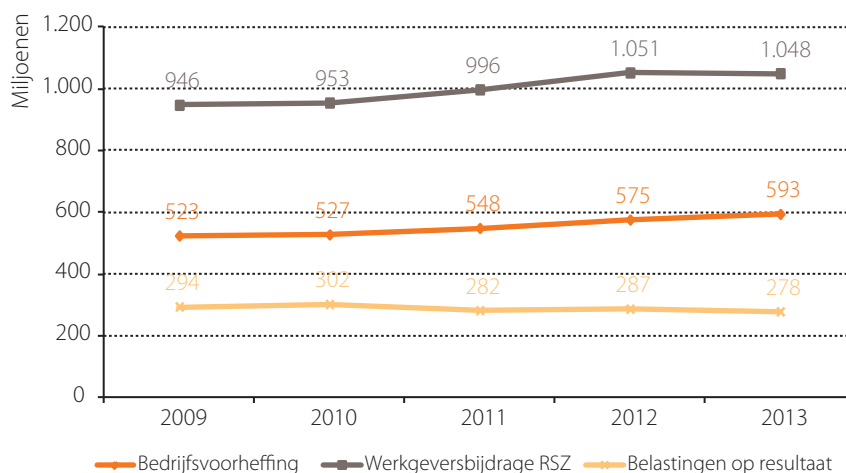
Nadat tot midden 2012 de stijging van de consumptieprijsindex van voedingsproducten en dranken en de gezondheidsindex een vrij gelijkaardig patroon volgden, zijn met name in de tweede jaarthelft van 2012 en de eerste jaarthelft van 2013 voedingsproducten aanzienlijk sterker in prijs gestegen, terwijl in dezelfde periode de overige consumentenprijsindices amper stegen. Eind 2014 lag de consumtieprijzen van voedingsproducten 4,4% hoger dan de gezondheidsindex.

Bijdragen sociale zekerheid en fiscus

De voedingsindustrie levert minstens 1 miljard euro bijdragen aan de sociale zekerheid.

Fig. 35: Bedrijfsvoorheffing, werkgeversbijdrage RSZ en belastingen op het resultaat (mio € - 2009-2013)

Bron: Belfirst januari 2015

De directe werkgelegenheid in de voedingsindustrie in 2013 leverde minstens¹² 1,05 miljard euro werkgeversbijdragen aan de sociale zekerheid op. Daarnaast leverde deze tewerkstelling minstens 593 miljoen euro bedrijfsvoorheffing op als fiscale bijdrage. Deze bedragen lagen in vergelijking met 2012 respectievelijk -0,2% lager en 3,2% hoger.

Belastingen

De ondernemingen van de voedingsindustrie betaalden in 2013 278 miljoen euro belastingen op het resultaat, wat een daling met -3,0% betekent in vergelijking met 2012.

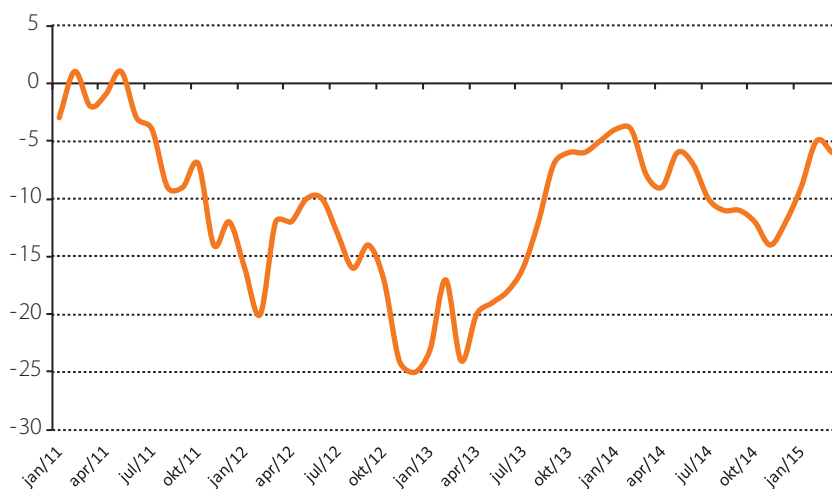
¹² Deze gegevens zijn immers niet voor alle ondernemingen ingevuld in de jaarrekeningen

Ook in de verwerkende industrie was er een herstel aan de gang sinds april 2013, maar dit stopte vrij snel in 2014 en in november 2014 lag het ondernemersvertrouwen er op -8,6. De ondernemers in de verwerkende industrie blijven duidelijk pessimistischer dan de voedingsproducenten.

Het consumentenvertrouwen lijkt te herstellen begin 2015.

Fig. 37: Consumentenvertrouwen (01/2011-03/2015)

Bron: NBB (indicator consumentenvertrouwen)

Omwille van de economische en financiële crisis, is ook het consumentenvertrouwen sinds 2008 quasi continu onder nul. Na een licht herstel tot in de lente van 2011, zakte het consumentenvertrouwen opnieuw weg tot -25 in januari 2013. Vanaf mei 2013 was er een duidelijk herstel van het consumentenvertrouwen, maar vanaf maart 2014 gleed dit consumentenvertrouwen opnieuw weg. Begin 2015 lijkt er beterschap op te treden, maar nog steeds is er een negatieve waarde (-6 in maart 2015).

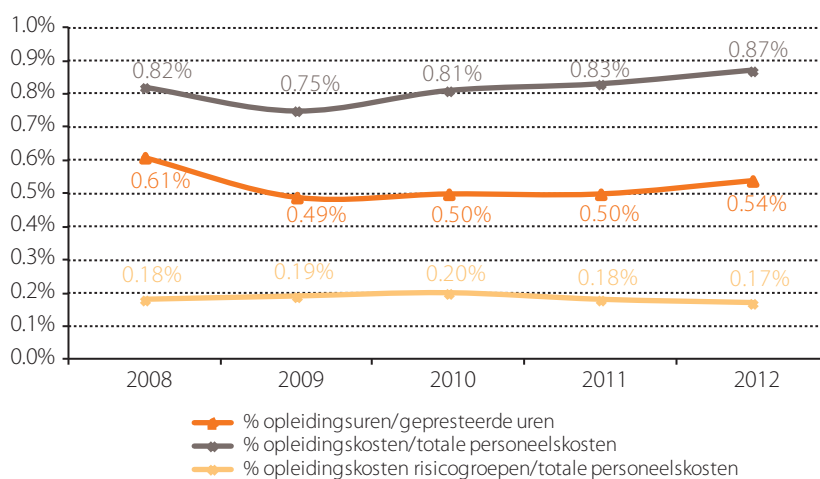
12. VORMINGS- INSPANNINGEN

1,04% van de arbeidstijd wordt geïnvesteerd in formele en niet-formele opleidingen.

Uit een analyse van de sociale balansen door de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven blijkt dat in 2012 0,54% van de arbeidstijd werd geïnvesteerd in formele opleidingen. Indien ook niet-formele opleidingen worden meegeteld werd in 2012 1,04% van de arbeidstijd geïnvesteerd in opleidingen. In de totale privé-sector wordt 1,13% van de arbeidstijd geïnvesteerd in opleidingen waardoor de voedingsindustrie wat achterblijft.

In financiële termen gaat het om een investering van 0,87% van de personeelskosten. Na enkele jaren met stabiel blijvende opleidingsinspanningen, lijken de opleidingsinspanningen opnieuw aan te trekken.

Fig. 38: Opleidingsinspanningen in voedingssector (2008-2012)

Bron: IPV

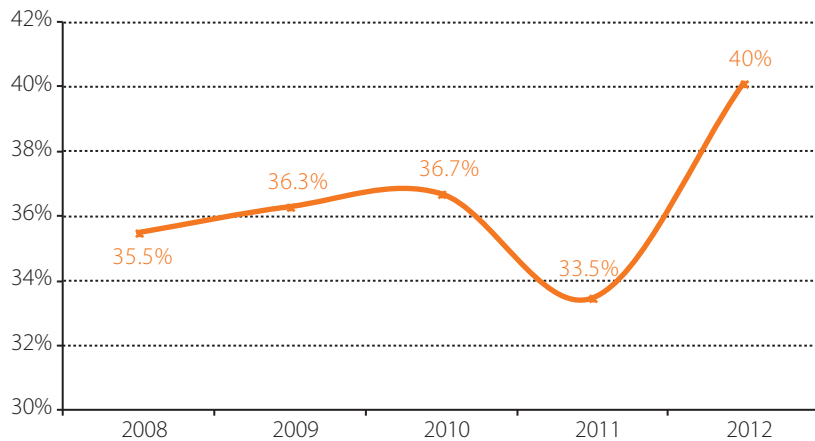
Op basis van de CVTS-enquête naar voortgezette beroepsopleidingen is de vormingsinvestering in percentage van de loonmassa in 2010 toegenomen tot 1,6% ten opzichte van 1,2% in 2005. De belangrijkste kostenpost is de PAC (personal absence cost of loonkost van de persoon die de opleiding volgt) die 60% van de totale vormingsinvestering vormt.

De grafiek die het percentage werknemers dat een opleiding genoten heeft weergeeft, geeft een opmerkelijk resultaat voor 2012. Na een licht herstel in 2009 en 2010 na de economische en financiële crisis in 2008, valt het percentage werknemers

dat een opleiding genoten hebben opnieuw terug in 2011 met 3,2 %-punt. In 2012 neemt het aantal werknemers die een opleiding genoten hebben aanzienlijk toe met 6,6%-punt. In de totale privé-sector hebben 35,6% van de werknemers een opleiding genoten waardoor de voedingsindustrie in 2012 een stuk sterker presteerde.

Het aantal werknemers dat een opleiding genoten heeft stijgt opnieuw in 2012

Fig. 39: % werknemers die een opleiding genoten (2008-2012)

Bron: CRB, NBB Sociale Balans, IPV

In 2013 volgden 19.501 verschillende werknemers van paritair comité PC 118 en PC 220 één of meerdere IPV-opleidingen, een stijging met liefst 13,5% ten opzichte van 2012. Dit is 20,1% van alle werknemers uit de sector. Voedingsspecifieke opleidingen (voedselveiligheid en kwaliteit, voedingstechnologie, ...), al dan niet georganiseerd op maat van subsectoren, vormden ook in 2013 het belangrijkste segment, bijna een derde van alle opleidingen.

Gemiddeld lag het bereik van IPV in 2013 4,5%-punt lager dan in 2009. Dit is volledig te wijten aan een kleiner bereik van de kleinste ondernemingen, die in 2009 een uitzonderlijk hoog bereik kenden via de succesvolle opleidingen autocontrole (nieuwe bepalingen voedselveiligheid). Ondernemingen met minder dan 10 werknemers worden bovendien structureel het moeilijkst bereikt voor opleidingen. Kleine bakkerijen bijvoorbeeld, die de overgrote meerderheid uitmaken van de kleinste ondernemingen, geven vooral informele opleidingen in de eerste twee jaren dat zij een nieuwe bakkersgast aannemen. Bij de grote ondernemingen ligt het bereik van "formele" IPV opleidingen dan ook aanzienlijk hoger. Bij de bedrijven die meer dan 10 werknemers te werk stellen, is er sinds 2009 een duidelijke toename in het bereik van IPV merkbaar. Ten opzichte van 2009 was er in 2012 wel bij alle grootteklassen met meer dan 9 werknemers een groter bereik, mede te danken aan de sectorale inspanningen die gedaan werden om het aantal opleidingen op te drijven.

Kleine ondernemingen zijn moeilijk te bereiken voor opleidingen.

Bereik werkgevers per bedrijfsgrootte	2009	2013
1 – 9 werknemers	17,1%	7,4%
10-49 werknemers	32,2%	40,0%
50-99 werknemers	72,4%	81,8%
100 of meer werknemers	94,6%	97,3%
gemiddeld	25,0%	20,5%

Bron: IPV

Export blijft stijgen,
vooral naar VS, China en Brazilië

+17,4%

+23,6%

+31,9%

2,1% meer
export in 2014

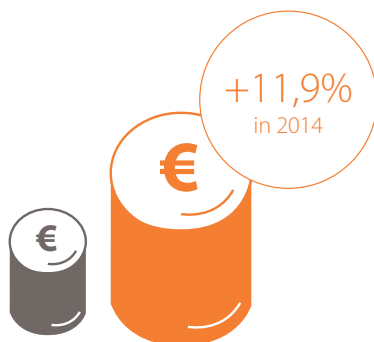
22,9 miljard
euro export aan
voedingsproducten

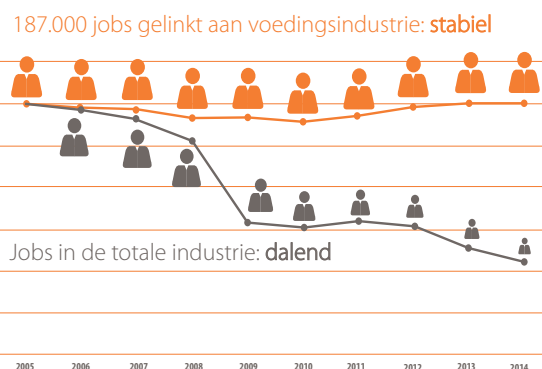
Aandeel export
per productcategorie

Evolutie investeringen

Evolutie jobs in de voedingsindustrie
vs. jobs in de totale industrie

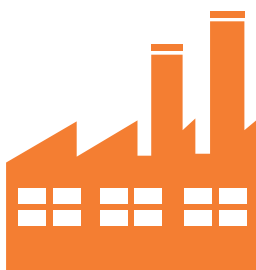

Groote bedrijven

4.532 bedrijven in 2014

Aantal daalt

Bedrijfsgrootte stijgt

De 3 handicaps

Tekort aan technische
profielen op
arbeidsmarkt

Meerkosten
energie voor
voedingsbedrijven

Loonkostenhandicap
t.o.v. buurlanden